

Latweeschu Uwise.

Nr. 28.

Zettortdeenâ 8. Jubli.

1854.

Druckts pce J. G. Hoffmann un A. Johannsohn.

Karra-sinna.

No Kreewu un Turku semmes roh bescheem Asia, (skattees Vantfahrte winnpuffe Kaukasus kalneem). General's Andronikows sinnu dabbujis, ka kahdi 12 tuhksioschi Turki no Remed-Pascha-Dumbadse wadditti pee Lessi zeema taifotees Kreeweem fleppen uskrist, — 27tâ Mei nakti subtiija ta Generala Brunnera pulku us Nigoiti kalneem un to Balkawneeku Cristowu ar 3 batalljonehm kahneekn, 4 leeleem-gabbaleem un 6 eskadronehm jahneeku un 6 rohthalm Militiischu us to zeemu Nigoiti. Gaisminai ausioht Turki nahze scho maso pulzinu ar sawu 4 reises leelaku spehku uswinneht, nahkdami zitti teescham prettim, zitti atkal griibedami fleppen sahnis un muggurâ teem uskrist. Cristows ne fo bihdamees, atstahje pakkalâ 2 rohthes, kas palikke pee teem ratteem un lehgera-leetahm, un 4 rohthes Militiischu pee masas uppites, fur schaur's zelsch zaur kalneem eet. Turki nahze leeleem barreem. Kreewu pulzinsch teem prettim paslehdamees pa krahmeem un zeema dahrseem, itt kluffi eedami. Bet pee Laptshutas zeema klaijuma nahkusch, Turki tuhda schahwusch ar wissu spehku. Kreewi redsedami ka ar schauschanu ween prett tik daudseem ne warreschoht turretees, tik tuhda ar bajonetti Turkeem strehjuschi wirsû, Majors Bombelli paschâ preefschâ, un ne zif ilgi tad Turkeem panehmusch 2 leelus-gabbalus un zittus dsinnusch atpakkal. Ir Majors Schawiwows ar sawu batalljoni tapat darriidams, Turkus tâ isbee-

dinajis, ka juktu jukkam ir schinni weetâ Turki behgusch; bet Balkawneeks Cristows Kreeweem ne irr wehlejis teem tahlu dsichtees pakkal, jo tee Turki kas sahnis nahkusch, ar leelu spehku nu uskritte tahm 4 rohthem, kas pakkalâ bij palikkusch pee muhsu lehgera leetahm, un schis masais pulzinsch gan ne buhtu warrejis ilgi turretes prett tik dauds nitneem Turkeem, ja Cristows pee laika teem ne buhtu subtijis paligâ 2 leelus-gabbalus. Tê nu schim pulzinam 2 stundas bij breefmigi jakanjahs ar tik daudseem, kamehr Cristows ar sawahm batalljonehm teem par paligu peestrehje klah. Nu ilgi wairs ne gahje, bet Turkeem bij ja-behg ar leelu behgschanu leelôs meschôs isglahbdamees. — Militiischu un zeema laudis dsinnahs Turkeem meschâ pakkal. Kauschanahs weetas bij kâ aysehtas ar nomaitateem Turkeem; tē gulleja kahdi 3 tuhksioschi. 1 simtu saldatu un 3 wirsneekus sanehme Kreewi dsihwus, arri dabuja 2 leelus-gabbalus, wissus pulwera un saldatu rattus, 5 karrogus, dauds plintes (dauds no tahm bij taiftas Sprantschu semmê) un zittas karra-leetas; arri Turku General's Affan-Pascha-Kabuletski bij noschauts un 2 Egipteru Pascha (augsti wirsneeki) effoht fashanti. — No Kreeweem irr noschauti 1 wirsneeks, 28 saldati un zif to Militiischu, to wehl ne sinn; fashanti un no lohdehm draggati: 13 wirsneeki un 204 saldati. Balkawneeks Cristows isflawe 26 wirsneekus, kas lohti drohschi un gudri darrijusch, un arri wissus saldatus lohti ustei. Tâ tad un kahdi 3 tuhks. Kreewi 13 tuhks. Turkus

gluschi uswinnejuschi; bet dsiedeseet tuhda
wehl leelaku gohdu, fo muhsu Kreewi tur-
pat pelnijuschees. Itt pilnigas sijnas par to
wehl naw atnakhuschas, tadehl tif ar ihesem
wahrdeem teiksim, fo Generals Andronikows
Keiseram rakstijis.

Generals Andronikows ar kahdeem 13
tuhkstoscheem, prohti ar 11 batalljonehm kah-
neeku, 12 leeleem-gabbaleem un kahdahm
Milihitschu rohdehm gahjis no Gurias aprin-
ka us Turku rohbescheem. 2 deenas bij ja-
kawejahs, kamehr tiltu taifijuschich pahr to Sup-
sas uppi, kas itt leela bij uspluhduse. Pa
tam Turki dabbususchich dsirdeht, Kreewi nah-
toht, tif ahtri steiguschees atpakkal pahr roh-
beschu, ka sawu promjanti un sawus flimmus
atstahjuschi us zetta. — 4ta Juhn d. us-
gahje Andronikows tohs eenaidneekus apze-
tinata weeta winapuss Tschalokas uppites.
Ed stahweja Turku karra-leelstunges ar 20
batolljonehm kahneeku, 13 leeleem-gabbaleem
un 14 tuhkstoscheem Milihitscheem, pawissam
kahdeem 34 tuhkstoscheem Kreewus gaididami.
Pulksten 4trös ribta agri nifna kauschanahs
pa labbu rohku eefahkusees. Pa tam pa kre-
su rohku Generals Brunners un Mai-
dels ar labbu karra-spehku pa kalneem un
mescheem eedami Turkeem ne dohmajoht sah-
nis uskritte un tohs ta isbeedinaja, ka sah-
kuschich behgt, bet atkal eedrohschinajuschees, un
sahkuschich itt pastahwigi un nifni kautees; bet
muhsu Generali sawus laudis gudri waddi-
dami un eedrohschinadami tif warren Turkeem
dewuschees wirsa, ka Turkeem bij jabehtz un
Kreewi 6 werstes lihds pat mescheem teem
dsinnuschees pakkal. Muhsu Milihitschich tad
tohs pa mescheem wehl dsinnuschich ka fakkus
tif ilgi, kamehr wiss Turku spehks bij is-
tkihdis pa mallu mallahm ka jehri no wil-
keem dsikti. Wehl — naw ne kahdas sijnas,
zif to Turku nomaitati, bet papillam effoht
gan, un wiss karra-spehks nu ka isshkikhdis
un pagallam. Kreewi fanehmuschich 13 leelus-
gabbalus, 3 leelus lehgerus ar wissu, kas

Turkeem bihs, 35 karragus, un dauds
dauds to karra-erohtschu. Lohti tohp isfla-
weti tee Generali: Gagarins, Brunnera
un Maidels. (Schis Generals Maidels
wehl irr jauns wirs un Jelgawas wezgs
Wize-Gubernatera raddineeks. Lai Deewe
tahdam jaunam teizamam Generalam wehl
tif schehligi palihds). — Stahstijim tuhda
wairak, ta ka tif skaidrakas sijnas par scho
teizamu kauschanohs buhsim dabbuschich.

No Dohnawas uppes un Silistrias ne
zif ne sijnam stahstiht, jo Wahzsemnes Aw-
ses irr to mellu pillas un tahm mas fo warr
tizzeht, bet neekus juns ne gribbam eeteit;
fo meh juns stahstam, lai irr skaidras si-
nas. Tapehtz par Gistreibereem un no Doh-
nawas tif tad juns rakstijim, kad skaidri si-
nasim kas bihs. — Calenderi un Sprantschich
redsejuschich, ka lihds schim tif neekus un bleh-
nas ween spehjuschich padarriht, wehl leelaku
karraspehku us Turku semmi gribb suhtiht; —
bet kamehr to eespehs isdarriht, ruddens gan
arri jaw buhs flahht. Mannijuschich ka ar wis-
seem saweem aklam leeleem fuggem muhsu
juhra ne warr ne neeka padarriht, taggad
nu sahht taifihht itt masus dampfuggus un
leelu-gabbalu laiwas, ta ka meh pes Rih-
gas. Woi tif ahtri buhs gattawas un at-
westas?! Kur un Calenderu un Sprantschich
flaweta gudriba bij palikuse, ka nu tif scho
padohmu usgahjuschich. — Apdohma zif mill-
jonu dahlderu tee jaw buhs istehruschich pa
muhsu juhru lihds schim iszeeredamees? Ar
to beswainigu prezses-fuggu sagschannu scho
nandu muhscham ne pildihhs. To andeli pa
juhru mums schogadd' gan panehmuschich, bet
zif dahrgi Calendereem nu tee linni un kan-
nepes Rihga jamakfa, un zif par to wescha-
nu us Klaiwedu teem jamakfa, to juhs Kur-
semneeki paschich labbaki sinneet ne ka meh.
Ta jaw eet teem, kas zittu skausch jeb zif
teem bedru rohht.

**Das Kungs tabs sahles is femmes
raddijis, un faprottigs zilweks
tabs ne nizzina.**
Sibr. 38, 4.

Behrneja gadda Awischu 10 un 11 Rum-
muri wezs Latweeschu draugs neprachtigu flim-
mineeku kohpschanu rahjis, arridsan femmes
lautinus pastubbinajis, Daktera paligu mel-
leht, un tur, fur muischas waldischana wairs
ne maksa Daktera un apteeki, kã sennal preefsch
rentes buhschanas, pa pagasteem sabeedrotees
un no katras sehtas pa pahri rubbuleem doht
Dakteru un apteeki maksabt, ka wisseem tur-
rigeem tapatt ka ir nabbadinneem buhtu paligs
dabbujams flimmã deenã. Bet schee wezza
drauga wahrdi irr lassiti un aismiristi, — dasch
lassidams gan buhs dohmajis: „teesa gan, tã
irr gan,“ — dasch buhs peeminnejis, ka pa-
scham tã notizzis, un tomehr, wifs paleet pa
wezzam, un eet ar schahm pastubbinaschanahm
kã ar Deewa wahrdu mahzibahm, no ka Pra-
weet Esaiãs salka: (53, 1.) kas tizz muhsu
mahziba?! — Kant to simadams tomehr par
flimmineeku kohpschanu wehl kahdu wahrdinu
gribbu runnaht us mihleem emmes lautineem,
warr buht, schis padohmisch atraddihs jeb
kur labbu weetinu, un kad ir weens pats
lassitais to peenems, jau preezaschohs.

Bet papreefschu us jums mihleem saim-
neekem un nammatehweem weenu luhgscha-
nas wahrdinu teiksch. Ne atstahjeet bes pa-
liga sawu saimi, kad waid! Noteet pee dands
nammatehweem, ka, lihds kalps jeb kalpone,
jeb peenems behrns sãfirgst, to nween at-
stahj bes paliga un kohpschanas, bet arridsan
pawissam atlaisch, lai pats raugahs sewim
maisi, weetinu, kohpeju, jeb arridsan, ja to
paturr pee sewis, atraun no lohues un pee-
lihdsina flimmas deenas, fur maifi ehdschi
darbu ne strahdadami. Woi tã darra kristiga
tizziba, kas mihlestibã spehzigã? Woi Pest-
tais ne irr sazzijis: ko ne effat darrijusch
weenam no scheem manneem wifsmasakeem

brahseem, to juhs man arr ne effat darrijusch.
Es biju ne wessels, un juhs manni
ne effat apraudsiusch (Matt, 25, 45, 43, un
lassait arridsan tur patt 46. pantinu.) Un
Apustuls Bahwuls mahza (1 Tim. 5, 8.) Ja
kas sawus peederrigus, un wifs-wairak
sawu saimi, ne agga: da, las to tizzibu irr
aisleedfis un nifnaks ne ka netizzigs (pagans.)
Tapehz ne ween sewis, bet arridsan saimes
deht peenemmeet wezza drauga padohmu (1853
gadda Awischu 11 lappã.) un sabeedrotees
pa pagasteem, Daktera un apteeki maksabt.)
Tizzeet drohschi, wairak nandas un laika is-
tebrejeet pee wifshadeem nemahziteem ahrsteem
un labdarreem braufledami, ne ka dandsstahjt
pee Daktera un apteekã bijusch, un turflaht
no teem nemahziteem un no teem apmahnita-
jeem weht sawu un sawu peederrigu meefas-
samaitaschanu mantojeet. Kad ne apniftu
drifkeht un lassibt, warretu beesas grahmatas
sarakstih ar stahseem par lauschu nekristigu
un aplamu darrijochanu ar flimmineekem, un
no krabneeku apmahnschanahm.

Un nu zelschu sawu padohminu preefschã.
Waijaga tabs wifsu waijadsigas sahles gat-
tawas turreht mahjãs, lai buhtu ar ko weeg-
lafahm flimmibahm jau pee laika peetapt, ee-
kam eewezzejahs un ar zittobm wainahm reisẽ
wifsum eesu pãrnenem. Schabdas weeglasas
flimmibas, ko wifsumairak pee laudim warr
useet, irr: 1) sasaldinaschana, 2) nosaldina-
schana, 3) drudfis, 4) sãbedsinaschana, 5)
firde-sahpes jeb ichnagas, 6) pahrzelschana,
7) rohse, 8) eezrischana, 9) kaschtis un 10)
behrnu-flimmibas. Teikschu, kã schinnis flim-
mibas eesahumã warr turretees, famehr pee
Daktera warr tilt, un kas das sahles par tahm
buhs gattawas turreht mahjãs.

1) Sasaldinaschana femmes-laudim
pawissam weegli peesihy: sipraki buhdami ne
ka zittu lauschu fãhras, mas sorgajahs, un
wifadã bahrgã laitã, wehã, saltumã, flap-
jumã, karsumã strohdadami, peegukka buh-
dami, sãstahdajuschees aplam a:dsertarees,

behru kreklös no firtas istabas abrä eedami un bassahm kahjam pa pagalmu straididami un t. j. pr. weegli sasaldinajahs. Tad laudis mehds tä stahstih: saltums kaulus un mugguru lausch, brihscham saltums, brihscham karstums un swihschana useet, galwa sah, kahsis ne dohd aismigt, arri meega trauzahs. Tahdam flimmineekam wajaga doht sweedru fables eedfert no leepu seedeem. Tapehz waffarä leepu seedes wajaga salassih un gattawas turreht, ka buhtu pee rohkas. No teem nemm tschuppinu ar 4 pirksteem, eemett krusite, usleij pussohtru allus-glahsi itt wahroschu uhdeni wirsä, leez apsegtu stahweht siltumä pee ohglehm, tad zaur luppatinu zaur laidis ohträ trauzinä, dohd flimmineekam waffarä eedfert, leeleem malkeem, zil karsti warr panesi. Tad flimmineeks ar kaschoku apsedsees lai guk itt meerigi un kad pehz pussnaktis sweedri sah pluhst, tad lai ne kustahs, lai paleef wissu deenu gultä, lai ne-eet sweedros abrä fewis pehz jeb wehsinatees (pee mums salka atfadsiffinatees). Kad pirmu reisi sweedru fables eedsehtris labbi ne swihde, tad wehl ohtru jeb treschu reisi lai eedserr. Behrneem puss-allus-glahsi doht peetiks. Ja ne paleef labbat, tad zitta flimmiba peemettusees un jamelle Dakters. Wehl reise peeminnu, eefsch sweedreem buhdamam lohti buhs fargatees no katra wehsuna un wehja, jo kad sweedri sitahs atpakkat, tad retti flimmineeku warr glahbt.

2) Drudsis pawaffarä lautinus pawissam grubti mehds kammoh, un bes Daktera pal'ga retti kad aisdennams. Tomehr daschdeen arri isdohdahs winnu ar ruhstahm sahlehmu uswinneht, prohti kad obsola jeb wih-tola misu, jeb wehl labbat ingweri sawah-
ra ar allu un dohd eedfert labbu glahsi, eekam drudsiineekam krattischana useet, un tad winnam leef pastaigah, lihds peekuhst, un tad nogulletees. Salka arridsan, ka drudsi warr aisdsiht, kad garr wissu mugguru rad-

sinus leef, jeb kad, lihds drudsis sah krattihst saltä uhdeni eemehrzetu dweeli flapju leef garr mugguru lihds krusiam, un tur atstahj lihds faufs paleef. Bet labbat irr tulihst no eesah-kuma eet paligu melleht pee Daktera un sahles-dahrgumu ne schehloht. Un kad drudsis aisdsihts, tud lohti jafargahs wehl 4 nedde-kas, lai zaur leeku ehschannu jeb atdserchanohs jeb staigachannu wehsunä un saltä wehjä, drudsis ne uskriht ohtru reisi.

(Turplitam wairat.)

Zatweeschu lauschu singe.

1. „Kur juhs jahjeet, bandineeki?
Kinkoteemeem kaschotcem : :“
2. „Samta biffes, sihda weste,
Jauna zaunes zepurite : :“
3. „Seemelam irr tweena meita,
Tahs mehhs jahjam kuhkotees : :“
4. „Woi juhs jahjeet, woi ne jahjeet,
Juhs jaw winnu ne dabbuseet : :“
5. „Zai paschai lihdsä auge
Gohbä“) femmes arrajtsch.“
6. Kur tauteti tawo wahrbi,
Ko mehhs abbi ruunajam?
7. Tu fohliji manni nemmt,
Pirkt man selta gredsentinu : :
8. Ne nopirki, ne panehmi,
Schelmim, schelmja wallobina : :
9. Ezzedamis, apardamis
Aptahrt greesu welleninu.
10. Dithledamis, prezzedamis
Aptahrt greesu tautas meitu : :
11. Kad atraddu mihlestibu
Salbi, fald! isbuttschoju.

E. F. S.

Studdinaschanas.

Pee abdatu-taisitajas Bonzel eefsch Zelgawa, Pafes eelä nammä Nr. 5 warr wiffabus labbibas seetus dabbuht. 2

Pee Rundallas mescha-kunga warr dabbuht uppesmalku pirk.

*) Zeems.

Brüh drucke h.

No juhrmallas-gubernements angstas waldischanas puffes: Oberlehrer G. Blaes, Jenfor.

No. 208.

Latweefchu Nwifchu

Nr. 28.

peeliffums.

1854.

**Stahsti preefch tahdeem, kas griibb
baggati tapt.**

II.

Ne seen fatvu firdi klast pee naudas un mantas. Zo tee kas griibb baggati tapt, tee kriht fahrdinaschanâ un walgâ un dauds besprahtigâs un faitigâs eefahroschanâs, kas ziltwekus gahsch samaitaschanâ un pasufchanâ. Ne kad grehts tit ahtri ne peeferrahs, ne ka tad, kad ziltweks fahf dsihtees pehz naudas un mantas, un to nabbagu dwehfeli aismirft. Naudas fahriba irr kâ dubli kas ziltwekam lohti peeferrahs un ar to tas warr apfimehretes. Lutters stahsta, ka winnam kahds leeskungs stahstijis, ka schim kahds padohmu dewis, kâ warroht baggats palikt. Schis padohms bija tahds: Ja griibat palikt baggats, leels un warrens, tad eurbat kohkâ zaurumu, eebahschat fatvu dwehfeli tur eefschâ, un aisdennat tappu preefchâ, lai tur paleef: — tas irr: aismirteet ka jums dwehsele irr. Kad effat baggati palikkuschi, tad eijat un idnemmat dwehfeli atkal ahra. Jonas Dakters, kas arr tur bij, fazzija: Lai Deetws pasarg, kad pa tahm siarpahm kahds dwehfeli buhtu isnehmis no kohka, ko tad? — Lutters: Leescham, es arr to ne eedrohschmatohs darriht. Kahds zits baggats wihrs atkal kâ stahstija: »Birmos laitos, kad wehl jauns biju, man nekas nelaimajahs. Ne bij naudas ko apgehrbt seetvu un behrnus. Ne sinna ju kas ta par wainu. Bet kad es eefahku fatvu dwehfeli aismirft, un to kâ kâ aïs mugguras list, paliktu es baggats un man bij mantas un naudas papilnam. Nebuhtu es kâ darrijis, muhscham es buhtu nabbags palizzis. Dwehsele pee tam bij wainiga.« Draugs mihtais, ko schahs lihdsibas tew mahja? Scho: Ja tu pehz baggatibas, naudas un mantas griibbi dsihtees, tad tew dwehsele irr gluschi jaleef pee maskas un ja aismirft. Kad us tirgu brauz, atstahj tad dwehfeli mahjâ, tad labi baki pahrdohsi un eepirffi, prohti: tad tew buhs

dushcha labbi dingetees kauletees, fatvu tuwaku kraht un toilt; bet pee ta ne aismirfti ka ziltweks newarr Deetwam kalpoht un mantai. (Matt. 6, 24.) Un ne aismirfti arr to, ka ar wissu tawu sakrahtu naudu tu fatvu dwehfeli ne ispirffi no ta zauruma, tur tu winnu eebahsis.

B. U.

**No behrninu un sihdamu nuttes
Tu weenn spehku slawu effi sataisjees
tawu prettineeku deht, to eenaidneeka
atrebeju apfluffinaht.**

Dahw. dsm. 8, 3.

Ka schee Dahwida wahrdi wehl schodeen peepildahs, to mihti lassitaji es jums stahstischi; un natw wehl ilgi kad tas irr notizzis. Kahdâ mahjâ dsihtwoja algadsis ar seetvu un behrneem, wihrs bij, ka pasaule mehds runnaht un wairat ta arr neprassa, — no dabbas mihtigs ziltweks, ne bij ne saglis un nekahds netiklis, bet winna firds bij gluschi tahlu no Deetwa, jo winsch dohmaja ka bes Deetwa arr warroht dsihtwoht: Deetwu tas neluhdse un Deetwa wahrdu tas waird nebij rohkâ nehmiâ no fatwa mahzibas laika. Kad mihta swehtdeens nahze un basnizas pulkstens skanneja, tad winsch strahdaja fatvus darbus: pehz pufsbdeenâs tas gahje us frohgu. Drihs nu brandwihns tam palikte par Kungu un eefahze par to waldisht; pee brandwihna glahses un fahrschu-galda tas sehdeja zauras naktis; kad peedsehtris nahze mahjâ, tad no winna labbas dabbas neitk waird nebij palizzis, winsch traktoja kâ swehrs, kuhle seetvu un fatvus nabbagus behrnus, un sasitte un sadausija wissu kas tam bij preefchâ.

Lit weenam tad bij warra un spehks par winna trakumu, tas bij winna masd dehlinfch, ko winsch pahr wiiffeem jitteem behrneem mihtleja. Kad tehws nahze mahjâ peedsehtris un eefahze traktoht, tad

ſchis puifehns aptampe tehtwa zeltus, un tad bij winna trakkums pagallam, un wels tà kà isdſihts. Kad ſchis behrns 11 gaddus bij wezs, palikke tas wahſch us paſchu mircſhanu, un ſchi neweffeliba bij us nahwi, bet tatschu tàpat ka Lahzarus neweffeliba, »Deetwam par gohdu, ka Deetwa dehlis zaur to taptu pagohdinahts.« Tà kà pee behrneem tas daubſreis irr mannihts, kas pehz Deetwa padohma drihs no ſchahs paſaules tohp aifsaukti, ka teem irr leela ſapraſchana un prahts us debbeſigahm leetahm, ka pee zitteem behrneem no ta paſcha wezzuma to wis ne atrohn, tà tas bij ar ſcho nabbagu wahju algadscha behrnu. Ko winſch ſkohlà woi mahjà bihbels no Deetwa un ſatwa Peſtitaja mihleſtibas bij mahzjeez; ſchi mihleſtiba winna ſirdi warren bij ſagrahbuffi. Tehws ſehdeja pee dehla gultas — un bij gauſchi behdigis un noſkummis, jo winſch ſcho behrnu gauſchi mihleja un redſeja, ka ilgi wairs nedſihtwohd. Behrns ſazzija: »Mihlaidis tehtws, nebehdajeetees wis par manni, es ſinnu ka man drihs buhs jamirſt; es drihs nahſchu pee manna mihla Jeſus, pehz kurra es ilgi jau kah-roju un meklejn, un tas monni eetweddihs ſatwà debbes-preekà un gohdibà.« Tehws raudaja ruh-tas affaras, un dehlis runnaja wehl tà: »Mihlaidis tehtws, ja manni mihlejat, tad es no jums luhgtu diwi leetas, woi gribbat apſohliht, ka to darrifcet? tad es preezigaks mirtu?« Tehws: »Labpraht mihlaidis dehlis, no wiſſas ſirds, es tew wiſſu apſohlu koween eeſpehſchu; kautween tu nemirtu!« »Redſeet mihlaidis te:ws,« dehlis ſazzija, »tas niſnais brandwihns juhs irr nelaimigus darrijis, daubſ behdas un nelaimes tas irr darrijis mannai mihlai mahtei; woi apſohliſeet man, ka juhs wairs brandwihna nedſerſeet?« — Tehws raudadams teize; »Ja, ja mihlaidis dehlis, es gribbu; — ar Deetwa palihgu brandwihnu es atſtaſchu patwiſſam!« Dehlis: »Ja, ar Deetwa palihgu, bes Deetwa palihgu mehſ neſpehjam neneſka, tapehz, mihlaidis tehtws, manna ohtra luhgſchana irr ſchi: peefauzeet to mihlu peſtitaju, apſohlait man jel, ka juhs arween gribbat Deetwu luhgt, kad es wairs pee jums nebuſchu.« — Tehwa ſirds warren bij ſagrauſta. Tehws: »Jaluhds, jaluhds mihlaidis dehlis, us preeſchu es labpraht Deetwu gribbu lugt, bet redſi, es

nekad ne eſmu luhdsis un arri nemahku, labpraht es tew to apſohlitu, bet neſinnu, kà lai to darru. Ja ta ween ta waina, tad es juhs mahzſchu. Deetwu luhgt irr lehta leeta; luhgſim mihlaidis tehtws abbi kohpà, es jums ſazzifchu wahrduſ preeſchà, un juhs ſakkait man pakkal. Behrns zehlehs ſatwà gultà augſcham us zelteem ſalikke rohkas kohpà, tehtws, mahte un zitti behrni nomettehs pee gultas zeltis. Wahjais behrns peefauze nu to Kungu ar ſatwu wahju baſi un luhdſe lai Deetws par winna nabbagu un nelaimigu tehtwu apſchehlotohs; jo ilgaki winſch luhdsu, jo karſtaki un ſtipraki tas luhdſe, un ſtipri zerreja un paſahwehs us mihla Deetwu apſohliſchanahm, kas wiſſas irr Ja un Amen eekſch Kristus Jeſus winna mihla dehla. Baſ tam palikke arween wahjaka un kluffaka, tik maſween dſirdeja ka winſch »Amen« ſazzija, un kad wezzaki us to paſattijahs, redſi, tad bij winnu mihlaidis deetwabiſhigais behrns aisgahjis; luhgdanu tas Kungs winnu bij panehmis, karſta aisluhgſchana par ſatwu nabbagu tehtwu bij winna pehdigais darbs wirs ſemmes biſis. — Lihds ſcho-deen tehtws neweenu pilliti brandwihna nau dſehris ne krittis arri nekad wairs ſatwòs wezzòs grehtòs atpakkal, jo winſch pateſi irr palizis par Kristus mahzeeki, kas Deetwa wahrdu un Deetwa luhgſchana mihlo par wiſſahm leetahm. Laine un meers nu irr eenahluſchi winnu buhdinà, kurrà papreeſch mahjoja brandwihna lahſti. »Tas Kungs no ſcha jauna behrna muttes weenu ſpehka ſlatwu irr ſataiſijis, kam warra bij tehtwa ſirdi to grehku ſalaufi. Winna ſwehts wahrds lai irr teikts un augſti ſlawehts muhſchigi!«

B. U.

Mihſte un ahbols,

jeb

Mahrtin Lutters.

(Dſimnis 10. Nowember m. d. 1483, mirris 15. Webruar m. d. 1545.)

Tai 10. Nowember m. d. bija Mahrtina deena kad palikke 370 gaddi, kamehr leelais tizzibas isſkaidrotajis Giſlevenes pilſeſchtà peedſimme. Tad wezs eraddums, ka muhſu tizzibas brahſi un mah-

fas Mahrtina deenâ sohfi leet us galdu, par peeminas sismi, kas tai deenâ notizzis, pee dascheem fahf nosust, zaur to, ka labbak sohses aistwedd us pilshetu pahrdohht, un daschs par tahm wairak dobbujis, ne ka tahs tam mahjâs skahdes padarrijufchas. — Tapehz Luttera dsimtes-deenu peeminnedami nemsim pee firds wiina wahrduš, ko tas gar behrnu mahzibu skohlâs un mahjâ mums irr atstahjis.

Deetws irr tohs behrnuš dewis un usturru klahht, ne tapehz, ka tew tween par teem irr preeks jeb ka tew tohs buhs pasaules lepnibâ audsinahht. Tew irr zeefchi peekohdimahhts, ka tu tohs audsini par Deetwa kalpeem.

Laulateem draugeem buhs sinnaht to, ka tee Deetwam, Kristus draudsei, wiiffai pasaulei, setw pascheem un satveem behrneem zittu labbaku mantu un labbumu ne warr eedoht, ne kâ to, ka tee fatwus behrnuš labbi un pa gohdam usaudsina: jo tas irr tas labbakais zefsch us debbesim, un ne warr arr zittadi un labbaki debbesi atraht, ne kâ ar scho darbu. Tapatt atkal elli lehtaki ne nopelni ne kâ ar satveem behrneem; flitaku darbu tee arr wairš ne warr darriht, ne kâ fatwus behrnuš isluttinahht un mahzibu aiskatweht, laut teem lahdeht, swehrecht, beskaunigus wahrduš un dscefmas mahzitees, un pehz fatwa prahta dsihwoht. Natw arr zitta leelaka skahde Kristus draudsei, ne kâ ta, kas jellahs zaur to, ja behrnu mahzibu apfatwe; jo ja gribbam Kristus draudsi atkal ustaisiht un stipru darriht, tad to waijaga teefcham pee behrneem eefahht.

Leela Deetwa schehlstiba irr ta, ja jauneklus ne lauj pehz fatwa prahta dsihwoht, lai nu ta darra beedinadami tween, jeb ar sitteeneem. Tapatt ir atkal tas irr leela ne mihliba, zeefiridiba, neganta slegfatwiba, ja kahds tehtws fatwu behrnu ne sohditu atstahj. Ja tu fatwu kuhtru puifiti ar rihtstehm ne kappâ, ne pahrmahzi, tad tas paleef par blehdi un sagli, un meister Anzim to waijadsch ar rihtsti lihds affinim sakult. Kas pasemmohjahs un zeefsch, no teem teef labbi lautini, bet kas gribb buht lepni un ne ko ne gribb panest un pazeest tee eet bohjâ, pohstâ. Bet tâ buhs strahpeht, ka

ohbold pee rihtstes irr klahht, t. i. pehz tam rahdiht mihligu waigu.

Dwehsele bes zitta wiiffa labbaki warr istift, ne kâ bes Deetwa wahrda: jo bes Deetwa wahrda ne ar kahdu zittu leetu ne warr dwehsele palihdseht to isglahht. Bet kur tai Deetwa wahrds irr, tur tai arr no ta irr bariiba, preeks, meers, gaisma, fapraschana, taisniba, pateefiba, gudriba, brihtweftiba un wiifs labbums pahr pahrim.

Ja wellam gribb skahdi darriht, kas labbi kohsch, tad to warr zaur jaunekleem darriht, kas Deetwu atsihdami usaug un Deetwa mahzibu wairo un mahza. Tapehz luhdsu es juhs, manni mihli kungi un draugi, Deetwa un ta nabbaga jaunuma deht, ka juhs ne gribbetu scho leetu par masu turrecht, ka dauds darra, kas ne reds, ne sinn, ko launais pasaules leelokungs nodohmajis. Jo ta irr lohti swehta leeta, par ko Kristum un wiiffai pasaulei leela dalka, ka mehš jaunekleem palihdsam un teem labbu padohmu dohdam.

Ja skohlâs wairumâ eet, tad tas irr labbi un basniza pastahw gohdâ. Basnizas deht waijaga kristigas skohlâs gahdaht un usturreht: jo Deetws usturr basnizu zaur skohlâhm, skohlâs usturra basnizu.

Bes skohlâhm ne warr istift; jo tahm buhs pasauli waldihht. Ja es ne buhtu dwehseles gans, mahzitajs, tad es ne sinnu zittu ammatu wirš semmes, ko es labbaki nemtu. Mums ne buhs raudsiht, kahdu algu pasaule dohd un dohma, bet kâ Deetws to usstatta, un kahdu gohdu wiinsch mums fatwâ laikâ dohs.

Kur swehti raksta ne walda, tur es teefcham ne tweenam ne wehlu, ka tas fatwu behrnu nodohd. Wiiff eet pohstâ, kas Deetwa wahrdu ar wiiffu spehku ne mittedamees ne mahzahs.

Ushihtigi luhgt irr par puffi ismahzitees.

Ta irr fatwada Deetwa schehlstiba zittus mahziht. Mahziht buhs tweentefigi, fapratteggi, skaidri, un rahdiht to, ko mahza, un ne zittu doht un rahdiht, un turklahht zittu mahziht jeb peeminneht. Tas natw smalki, pareisi mahzihts, ja es tew baltumu rahdu un melnumu mahzu. Un lai ne tweens ne leekahs gudrs effohts un ne nizzina labbas behrnu spehles. Kristus, kad wiinsch zil-

wetus gribbeja audsinaht, palikke par ziltweku, ta
patt buhs mums arr palikk par behneem lihds ar
winneem.

«Gan irr grahta leeta wezzus funnus waldisht
un wezzus blehschus padarriht par Deewabihigeem.
Bet jaunus kohzius warr labbaki lohziht un wilkt,
lai gan arr daschi faluhst. Lai taf to labbaku dar-
bu femmes wirsa padarram, zittu lauschu behnaus
ustizzigi mahzam, fo gluschi mas un gan drihs ne
weens ne darra ar samweem pascheem.»

«Es darra ka behns, kas karkismu mahzabs
un lassu un flaitu wahrdu pehz wahrda no rihta,
un kad ween wakas, tohs desmits bauschlus, tizzi-
bu, tehtwa reisi, Dahwida dseesmas u. t. j. pr. un
itdeenas wehl man jamahzabs un jagubro, un to-
mehr tik dauds ne prohtu, ka gan gribbetu, un
man karkisma behnam un fhohtneekam japaleek, un
paleeku arr labpraht.»

Muhfu ammas taggad daudseem firdis satreez
un dseebina. Tapehz tam nu dauds wairak puhlina
un darba, nelaimes un fahrdinaschanas, turklaht
mas algas un pateizibas pasaulé. Kristus bet gribb
pats muhsu alga buht, ja mehhs ustizzami strahda-
jam. «Pee ta lai palihds tas Tehws wiffas shehla-
stibas! Tam lai irr slawa un pateiziba eefsch muh-
schibas jaar Kristu muhsu Kungu! Amen.

M. Zirit.

Kungs Kristus, dohdi man to pestifchanas-uhdeni.

Weld. Deewas labbi darr, fo darribame.

Kungs, dohd man Tawu uhden' dsert
Us firds-atjaunoschanu,
Tawu uhdens atwchts irr, kas werd
Us debbes-dshiwofchanu:
La firds man twihkst,
Man spehti nihkst,
Kungs, dseffe mannas flahpes,
Sirds ilgoschanas-fahpes.

2.

La pestifchanas-straume irr,
Kungs, muhscham Tawu firdi,
To Tu tahm diwehselem peeschi er,
Ar tewi Tu tohs dsirdi
Lai grehli truhd,
Lai bailes suhd,
Lai firds tohp ischschistita,
Us debbes' fataisita.

3.

Kungs, kad Tu manni pestijis
No nahwes ugguns-baigem,
Un mannu firdi schschistijis
No tumseem grehfu-twaikem,
Lad turr' pee man
Peemahjofchan'
Ar Tawu fwochtu Garru,
Ka atjaunotees warru.

4.

Tu fakk: «Es ne gribb tewi alstakt,
Mans behns, par fehdeenischu,
Es esmu allasch pee tewi kakt,
Es ar tewi mihti mihschu:
Par tawu greht'
Es fawu speht'
Eefsch tawu firdi leeschu,
Un lihds ar tewi eeschu.»

5.

Wisa to, kas tawu firdi grausch,
Usleez' us mannu firdi,
Kad grehfu-behdas tewi lausch,
Us mannu balsi dsirdi:
Es fauzu tewi,
Mans behns pee tewi,
Es raifu tawu sohdu,
Nenn', fo es welti dohdu.

6.

Al, manna firds no preeka luhst,
Man affras ritt no waiga,
Eefsch Tawu karstum' diwehsel' kuhst,
Un flawedama klaiga:
Mans Pestitajs,
Wisa schelligais!
Tawu, Tawu es wiffi buhschu,
Jaar Tew us debbes' kluschu.

Grot.

Orisw brillecht,

No Juhrmallas-gubernements augstas waldischanas puffes: Oberlehrer G. Blase, Jenfor,
No. 209.